

Recenzie:

Colaborarea științifică Horia Hulubei - Yvette Cauchois și spiritualitatea maramureșană

Volum editat de:

Petre T. Frangopol, Ioan Ursu

Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2016, 116 pag.

Book review:

(The scientific collaboration Horia Hulubei- Yvette Caushois and Maramures spirituality”

Edited by:

Petre T. Frangopol, Ioan Ursu

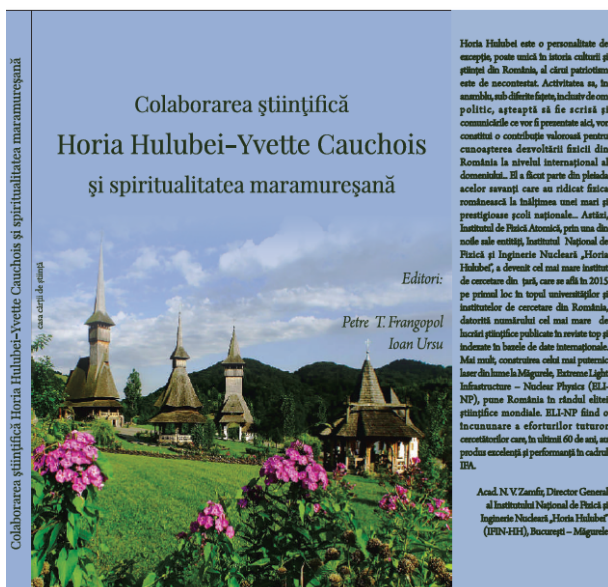
“Cartea de Știință” Publishing House, Cluj-Napoca, 2016, 116 pag.

GH. BOLDUR-LĂȚESCU

Academia de Studii Economice București

This paper shows the workshop Maramures spirituality at Barsana Monastery on Saturday June 11, 2015, about scientific collaboration between physicists Horia Hulubei and Yvette Cauchois. The paper contains 13 communications presented by important scientific and cultural personalities.

Keywords: Atomic physics, Christian faith, Workshop, Monastery

Cu obiectivul de a readuce în memoria celor de azi aspecte inedite ale colaborării științifice dintre Horia Hulubei (1896-1972) și Yvette Cauchois (1908-1999), cartea de față este, în același timp, o emoționantă pledoarie pentru îmbinarea științei cu credința creștină stămoșească. Lucrarea relatează cum s-a desfășurat **Masa Rotundă** care a avut loc la Mănăstirea Bârsana din județul Maramureș, sâmbătă 11 iulie 2015.

Ideea acestei manifestări aparține Părintelui Gh. Urda, Parohul Bisericii din comuna Bârsana.

Cuvântul de „întâmpinare” a aparținut Preasfințitului Iustin Hodea Sigheteanul, Arhiereu Vicar al Episcopiei Maramureșului și Sătmăruului, care a subliniat faptul că, astăzi, când știința și educația nu primesc suficiente fonduri de la guvernanți, Bisericii îi revine rolul de a sprijini, la fel ca și în trecut, școala, știința și cultura.

În prefața cărții, semnată de Petre Frangopol și Ioan Ursu, se arată că **Masa Rotundă**, de nivel

academic, a fost legată de personalitatea lui Horia Hulubei și cea a Yvonei Cauchois, precum și de colaborarea științifică dintre acești doi mari savanți, care au intrat în Istoria Științei Universale.

Marele fizician român Horia Hulubei, binecunoscut de compatrioții noștri pentru lucrările sale în domeniul fizicii, precum și pentru înființarea și conducerea Institutului de Fizică Atomică de la Măgurele, a cunoscut-o pe Yvette Cauchois la Paris, în laboratorul fizicianului Jean Perrin (laureat Nobel, 1926).

Yvette Caushois și-a desfășurat activitatea în domeniul spectroscopiei cu raze X, fiind profesor la Universitatea **Pierre et Marie Curie** din Paris.

În anul 1933, Horia Hulubei, un alt mare fizician român, Gh. Manu, precum și Yvette Cauchois, își susțin doctoratul în aceeași zi, cu o comisie, din care face parte Jean Perrin (laureat al Premiului Nobel pentru Fizică (1926) și Marie Curie (dublu laureată Nobel: fizică-1903 și chimie-1911), obținând toți trei calificativul f. bine.

Prietenia dintre Horia Hulubei și Yvette Caushois a rămas neștirbită, deși el s-a întors în țară unde s-a dedicat dezvoltării fizicii românești, în timp ce ea a rămas să lucreze în Franța.

În ultimii ani de viață, Yvette Cauchois s-a stabilit în România și în anul 1999, la vârsta de 91 de ani, s-a botezat în religia lui Horia Hulubei și a fost găzduită în incinta Mănăstirii Bârsana, unde se află și mormântul ei.

Desfășurarea **Mesei Rotunde** de la Bârsana a inclus 13 comunicări prezentate de importante personalități științifice și culturale. Spicuim, în cele ce urmează, câteva din ideile principale care se regăsesc în aceste expuneri.

Cuvântul de „bun venit” a fost rostit de Nicolae Victor Zamfir, Directorul General al Institutului de Fizică și Inginerie Nucleară „Horia Hulubei”, București – Măgurele. În continuare, cartea cuprinde un mesaj al Directorului General al Institutului de Fizică Atomică, Florian Dorian Buzatu, adresat participanților de la **Masa Rotundă** de la Bârsana.

Comunicarea, prezentată de Bogdan Constantinescu și Petre Frangopol, arată că adevăratul început al cercetării în fizica nucleară în România trebuie situat în anii 30 ai secolului trecut, cu prilejul susținerii doctoratului în fizică la Sorbona de către românii Horia Hulubei și George Manu.

În comunicarea sa intitulată „Profesorul Horia Hulubei, de Măgurele de România. De neuitat”, Ioan Ursu arată: „Ca unul care știu îndeaproape ce însemnează starea de inferioritate în care sunt ținute laboratoarele noastre, urmăresc cu pasiune orice încercare ce se face în a atrage atenția celor în drept asupra acestui lucru. Ar fi o fericire să se înțeleagă

odată temeinic că unul din factorii cei mai importanți de formare economică a unei țări este cercetarea științifică”.

Comunicarea, prezentată de Bogdan Constantinescu și Petre Frangopol, se referă la contribuția lui Horia Hulubei și George Manu la dezvoltarea fizicii în România. Horia Hulubei împreună cu Yvette Cauchois au contribuit la descoperirea unor noi elemente chimice prin identificarea lor cu ajutorul razelor X specifice. Relatări deosebit de interesante despre activitatea științifică excepțională a lui Horia Hulubei și Yvette Cauchois sunt înfățișate în mai multe comunicări ale **Mesei Rotunde**. Cităm:

„Horia Hulubei a lăsat în urma lui un tezaur științific care l-a consacrat pe plan intern și internațional... De asemenea, a creat Centrul Național de Învățământ, Cercetare și Inginerie Nucleară din orașul Măgurele Ilfov ...împreună cu măsurile care au permis valorificarea rezultatelor acestor activități” (Mihail Bălănescu, Academia Română).

„Contribuția esențială la revigorarea contactelor universitare franco-române a avut-o rectorul Universității din București (1941-1944), fizicianul Horia Hulubei” (Ana Maria Stan - Universitatea „Babeș Bolyai”, Cluj-Napoca).

Dorin N. Poenaru de la Institutul Național de Fizică și Inginerie Nucleară „Horia Hulubei” arată în expunerea sa următoarele: „Metodele chimice nu au putut fi aplicate pentru a separa hafniul de zirconiu, astfel că pentru descoperirea hafniului s-a folosit fizica atomică, atunci nou înființată tot mai mulți fizicieni și chimiști și-au intensificat eforturile în încercarea de a identifica noi elemente. Printre aceștia, Horia Hulubei și Yvette Cauchois au folosit un aparat perfecționat construit de către ei - spectrometrul de raze X cu cristal curb. Identificând noi linii în spectrele de raze X, ei au anunțat, începând cu anul 1936, că au descoperit elementele cu $Z= 87, 85,93$ și le-au atribuit denumirile: „moldavium”, „sequanium” și respectiv „dor”. Denumirea moldavium, propusă de Horia Hulubei, omagia provincia sa natală, iar cuvântul „dor” semnifică dorința autorilor de a vedea al Doilea Război Mondial terminat, Yvette Cauchois a propus numele „sequanium”, care provine de la triburile Sequani - un popor galic, așezat pe malurile Senei, menționat de Iulius Cesar în memoriile sale”.

În expunerea sa, Gheorghe Benga - Academia Română - Filiala Cluj-Napoca arată că rezultatele experimentale pe care se bazau Horia Hulubei și Yvette Caushois, când afirmau descoperirea elementelor noi, au fost comunicate la ședințele „Academie des Sciences de Paris” și publicate în reviste de prestigiu internaționale.

Alte comunicări, deosebit de interesante ale **Mesei Rotunde** de la Bârsana, evidențiază legătura dintre biserică și satul transilvănean. (Emil Borzo - Academia Română - Filiala Cluj-Napoca), considerații asupra spiritualității maramureșene (Teodor Ardelean - Biblioteca Județeană Baia-Mare), precum și elemente de psihologie a românilor (Daniel David - Universitatea „Babeș Bolyai”, Cluj-Napoca).

Ilustrațiile din carte pun în evidență, în mod fericit, splendoarea locurilor unde se află Mănăstirea Bârsana și dau informații interesante despre participanții la **Masa Rotundă**.

* *
*

Am avut satisfacția să citesc o carte în care se îmbină evocarea vieții și activității unor mari oameni de știință cu dragostea pentru spiritualitatea strămoșească. Două mari valori ale umanității – știința și credința, alături de artă, filosofie, morală și înclinarea spre studiu, definesc complexitatea personalității umane spre care trebuie să ne îndreptăm, azi, când ne aflăm la răscrucea atât de dificilă a istoriei noastre. Abordarea înțeleaptă a acestui buchet de valori, care se potentează reciproc, poate aduce echilibrul atât de necesar generațiilor viitoare.

Horia Hulubei și Yvette Cauchois au fost doi iluștri oameni de știință și, în același timp, doi mari profesori care au format generații și generații de cercetători și/sau oameni din învățământ. Exemplul lor ne obligă să fim atenți astăzi, când se discută cu mai multă sau mai puțină competență, despre modernizarea școlii românești. Există unele opinii care pledează pentru mai puține discipline de studiu în școală și chiar simplificarea curiculei disciplinelor. Conform acestei opinii, tinerii pot găsi lesne, prin intermediul internetului, orice „cunoștință” ce le este necesară. De ce să supralicităm memoria copiilor, când printr-o simplă apăsare pe buton, ei pot afla orice doresc. Eroarea acestui punct de vedere este enormă, fiindcă dacă tinerii nu au ei înșiși un suficient bagaj de cunoștințe, ei nu știu ce să ceară internetului și devin anexe lipsite de inteligență ale acestuia. Se vehiculează, uneori, ideea că roboții vor putea curând să preia toate funcțiile umane, deci și inteligența, dragostea, imaginația și înclinarea spre frumos. Ar fi, ca și cum, la fel cum Dumnezeu l-a creat pe om după chipul și asemănarea Sa, noi vom crea roboți, după chipul și asemănarea noastră. Altfel spus, preluăm puterile Creatorului.

Revenind la cei doi mari oameni – eroi ai acestei cărți – Horia Hulubei și Yvette Cauchois, prin viața și activitatea lor, ei au dovedit că ar fi respins o astfel de teză extrasă din romanele SF de proastă calitate. Cei doi savanți au cercetat, cu rezultate excepționale, legile fizicii, dar s-au întors modești cu fața spre Dumnezeu.

* *
*

O carte remarcabilă pentru toți cei care cred în știință și învățăturile creștine. Dar și pentru cei care, încă, nu cred.

Niciodată nu este prea târziu.